

Sygn. akt I UK 35/04

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 listopada 2004 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Andrzej Kijowski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn (sprawozdawca)

SSN Barbara Wagner

Protokolant Anna Gryźniewska

w sprawie z wniosku B. T.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o składki,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 16 listopada 2004 r.,
kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w K.
z dnia 10 czerwca 2003 r.,

oddala kasację

Uzasadnienie

Decyzją z 1 marca 2001 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. zobowiązał B. T. do opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne za pracowników za okres luty - październik 1999 r. w wysokości 25.167,73 zł, na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 9.957,11 zł wraz z odsetkami za zwłokę,

oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne za I. O. za okres od kwietnia do maja 1999 r. w kwocie 77,66 zł i Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w kwocie 25,40 zł wraz z odsetkami. Organ rentowy powołał się na art. 68 pkt 1c ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 31 wyżej wymienionej ustawy w związku z art. 115 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. - ordynacja podatkowa.

Odwołanie od decyzji złożyła zobowiązana, domagając się zwolnienia z obowiązku zapłaty zaległych składek. Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z 18 lutego 2002 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. oddalił odwołanie. Sąd ustalił, że B. T. była współniczką Spółki cywilnej "G." od października 1991 r. do października 1999 r., Od listopada 1996 r. jej współniczką była I.O. Współniczki posiadały po 50% udziałów każda. I.O. zmarła w 2001 r. Od 5 października 1999 r. współniczką zmarłej była E. M. Z tytułu prowadzenia Spółki powstały zaległości na ubezpieczenie społeczne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w wysokości niekwestionowanej przez skarżącą. Nie zawarto układu ratalnego dotyczącego zaległości.

Sąd stwierdził, że w oparciu o przepisy ordynacji podatkowej brak było podstaw do zwolnienia zobowiązanej z obowiązku zapłaty składek za sporny okres. Zgodnie z art. 115 § 1 tej ustawy, wspólnik spółki cywilnej odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie ze spółką i z pozostałymi wspólnikami za zaległości podatkowe spółki lub wspólników, wynikające z działalności spółki. Nie jest okolicznością zwalniającą od obowiązku zapłaty objęcie udziałów przez E. M. od 5 października 1999 r., ani to, że odwołująca się jedynie w niewielkim zakresie zajmowała się sprawami spółki, ani wreszcie to, że doszło do wzajemnych rozliczeń między wspólnikami. Podobnie o zwolnieniu nie może decydować fakt nieinformowania przez organ rentowy o zaległościach w płaceniu składek. Organ rentowy zwracając się do odwołującej się zgodnie z zasadami odpowiedzialności solidarnej uczynił to zgodnie z prawem tym bardziej, że druga ze współniczek zmarła.

W apelacji od powyższego wyroku B. T. domagała się zmiany zaskarżonego wyroku i zwolnienia z obowiązku zapłaty spornych kwot.

Sąd Apelacyjny oddalił apelację przyjmując za własne ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego oraz dzieląc jego argumentację prawną. Sąd podkreślił, że podstawą odpowiedzialności wspólnika spółki cywilnej, jest poprzez art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 115 § 1 ustawy - ordynacja podatkowa, zgodnie z którym wspólnik spółki cywilnej, jawnej, a także komandytowej nie będący komandytariuszem, odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie ze spółką i z pozostałymi wspólnikami, za zaległości podatkowe spółki lub wspólników wynikające z działalności spółki. Okolicznością zwalniającą od obowiązku zapłaty składek nie jest objęcie udziałów od października 1999 r. przez E. M., ani to, że miała ona uregulować zaległości z przejętego majątku. Nie jest również taką okolicznością fakt zajmowania się sprawami spółki przez zobowiązaną tylko w niewielkim zakresie. Organ rentowy, z uwagi na zasady odpowiedzialności solidarnej, domagając się zaspokojenia zaległości składkowych, mógł dowolnie wybrać dłużnika i domagać się wykonania zobowiązania. Osobą tą była skarżąca i jest to o tyle zrozumiałe, że druga ze wspólniczek zmarła. Także powoływanie się na art. 5 k.c., dotyczący zasad współżycia społecznego, nie może stanowić dostatecznej podstawy do zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji. Podstawą dochodzenia roszczeń w sprawach z ubezpieczenia społecznego mogą bowiem być wyłącznie przepisy prawa, a nie zasady współżycia społecznego (wyrok Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2000, II UKN 293/94 OSNAPIUS 2001 nr 9, poz. 321). Obowiązująca ustawa z 29 sierpnia 1997 r. nie przejęła rozwiązania z art. 40 ust. 2 uchylonej ustawy z 19 grudnia 1980 r. o zobowiązaniach podatkowych, pozwalającego z uwagi na zasady współżycia społecznego lub inny wzgląd społeczno-gospodarczy, na odstępianie od orzekania o odpowiedzialności.

W kasacji B. T. zaskarżyła powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, zarzucając mu: (1) oczywiste naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 378 § 1 k.p.c., polegające na nierozpoznaniu przez Sąd Apelacyjny wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów, a w szczególności zarzutu naruszenia art. 123 § 1 ordynacji podatkowej poprzez pozbawienie odwołującej czynnego udziału w każdym stadium postępowania przed wydaniem decyzji oraz pozbawienia możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów; (2) oczywiste naruszenie przepisów postępowania, mające istotny

wpływ na wynik sprawy, tj. art. 227 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a w szczególności znaczenia dla sprawy faktu nieinformowania odwołującej przez organ ubezpieczeniowy o zaległościach w płaceniu składek, jak również znaczenia wadliwości postępowania przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych. Na tej podstawie skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w K. oraz zasądzenie od organu ubezpieczeniowego na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych lub spisu, jaki zostanie przedłożony. Ewentualnie skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu i zasądzenie od organu ubezpieczeniowego na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych lub spisu, jaki zostanie przedłożony.

W uzasadnieniu zarzutu naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. (pkt 1 podstaw kasacji) skarżąca stwierdziła, że:

‘Naruszenie tego przepisu polegało na nie rozważeniu wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów. Sąd drugiej instancji nie odniósł się do podniesionego w apelacji naruszenia przepisu art. 123 § 1 ordynacji podatkowej, który to zarzut został sformułowany w ten sposób, że *"wskazałam, na naruszenie art. 123 § 1 ordynacji podatkowej"*. Uzasadnienie tego zarzutu sprowadza się w apelacji do tego, że *"przepis ten zobowiązuje organy rozpatrujące sprawę do zapewnienia stronom czynnego udziału w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji strony mają mieć możliwość wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów. Wydanie decyzji bez zachowania trybu określonego w art. 123 § 1 ordynacji podatkowej nie może być zastąpione postępowaniem dowodowym przeprowadzonym przez organ odwoławczy. Przyjąć należy, że gdyby organ ubezpieczeniowy zastosował art. 123 § 1 ordynacji podatkowej, to inne byłoby jego rozstrzygnięcie."* Ten zarzut apelacyjny był uzasadniony w sposób na tyle jasny, że sąd drugiej instancji nie mógł odmówić jego rozpoznania, zwłaszcza, że przytaczając w uzasadnieniu zarzuty apelacyjne wyraźnie wskazał na ten zarzut i go wymienił. Jednakże nie odniósł się do niego w najmniejszym stopniu.’

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nieusprawiedliwiony okazał się zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach wniosków apelacji. Ma rację skarżąca, że wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji, oznacza zarówno zakaz wykraczania przez sąd apelacyjny poza te granice, jak też nakaz rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków (wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2002, V CKN 1348/00, LEX nr 77047). W niniejszej sprawie naruszenie tego obowiązku jednak nie nastąpiło. Co prawda Sąd Apelacyjny nie ustosunkował się do fragmentu apelacji dotyczącego naruszenia przez organ ubezpieczeniowy art. 123 § 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz.U. nr 137, poz. 926 ze zm.), jednakże pełnomocnik skarżącej - Autor kasacji, nie wziął pod uwagę, że przepisy Ordynacji podatkowej znajdują w postępowaniu dotyczącym należności z tytułu składek jedynie ograniczone zastosowanie. Zgodnie z art. 31 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. nr 137, poz. 887 ze zm.), do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio: art. 12, art. 26, art. 29 § 1 i 2, art. 33 § 1-4 i § 6-7, art. 51 § 1, art. 55, art. 59 § 1 pkt 1 i 3, art. 60 § 1, art. 61 § 1, art. 62, art. 72 § 1 pkt 1, art. 74 § 1 pkt 1, art. 76 § 1 pkt 1 lit. c) i e) oraz § 2 i 3, art. 77 § 1, § 2 pkt 1 i 2 i § 4, art. 91, art. 93 § 1-3, art. 94, art. 97 § 1, art. 98 § 1, § 2 pkt 1-2 i 4-5 oraz § 3, art. 100 § 1, art. 101 § 1 i 3, art. 105 § 1-3, art. 106 § 1 i 2, art. 107 § 1 i 2 pkt 2 i 4, art. 108 § 1 i 3, art. 110 § 1 i 2 pkt 2, art. 111 § 1-4 i § 5 pkt 1, art. 112 § 1-4, § 5 pkt 2 i § 6-9, art. 113 oraz art. 115-119 ustawy Ordynacja podatkowa. Jak stąd wynika, art. 123 Ordynacji nie znajduje zastosowania w tym postępowaniu. W tej sytuacji nie można mówić o naruszeniu przepisu postępowania – art. 378 § 1 k.p.c. – mogącym mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Nie może bowiem mieć istotnego wpływu na wynik sprawy pominięcie przez sąd odwoławczy zarzutu nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji podnoszonego w odwołaniu od decyzji organu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zarzutu naruszenia przez ten organ przepisu prawa, który w postępowaniu przed tym organem nie znajduje zastosowania.

Nieusprawiedliwiony okazał się także zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie z art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Naruszenia tego przepisu skarżąca upatruje w tym, że Sąd nie wyjaśnił, znaczenia dla sprawy nieinformowania jej przez organ ubezpieczeniowy o zaległościach w płaceniu składek, jak również znaczenia wadliwości postępowania przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych. Formułując ten zarzut pełnomocnik skarżącej nie uwzględnił treści art. 227 k.p.c., z której wynika, że naruszenie tego przepisu może polegać na błędnej ocenie przez sąd „zdatności dowodowej” faktów, wyrażającej się w przeprowadzeniu dowodu dla ustalenia faktów, które nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy lub na odmowie sądu przeprowadzenia dowodu dla ustalenia faktu, mającego istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia (por. np.: wyroki Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 1997, II UKN 55/97, OSNP 1998 nr 3, poz. 95, z 12 kwietnia 2000, IV CKN 20/00, LEX nr 52437 i postanowienie Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2001, IV CKN 970/00, LEX nr 52753). Takiej wadliwości działania Sądu skarżąca nie wykazała. Należy też wskazać, że wbrew jej przekonaniu, Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie ma obowiązku informowania płatnika składek o powstałych zaległościach. W związku z tym fakty związane z informowaniem lub nieinformowaniem skarżącej w tym zakresie nie są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. W kasacji nie wskazano, na czym polegało zarzucane Sądowi Apelacyjnemu niewyjaśnienie „znaczenia wadliwości postępowania przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych” oraz naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., co uniemożliwia kontrolę kasacyjną w tym zakresie.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy, na podstawie art. 393¹² k.p.c., orzekł jak w sentencji.